

Akademia Młodego Ekonomisty

Jak rozmawiać z dziećmi o pieniądzach

mgr Zuzanna Firkowska- Jakobsze

Wydział Zarządzania Uniwersytet Łódzki

14 marzec 2017 r.

Jak rozmawiać z dziećmi o pieniądzach

Pomóż mi samodzielnie odkrywać świat

Zuzanna Firkowska-Jakobsze

Między pokoleniem X, Y a ALFA - Millennials

- Sieć zamiast podwórka - dzięki Internetowi i mediom społecznościowym, zacierającym granice polityczne i kulturowe,
- Znajomi w zasięgu kliknięcia - przeniesienia życia towarzyskiego do świata wirtualnego, randka przy telefonach, ale badania naukowe mówią co innego - np. uczestnictwo w grach sieciowych może rozwijać umiejętności życia społecznego, budowanie przyjaźni i relacji, a nawet zwiększać sieć tzw. wsparcia społecznego, ważnego dla dobrej jakości życia ludzi. Poza tym, ile mamy czasu w tygodniu, żeby w realu spotykać się ze znajomymi i przyjaciółmi? W sieci są od ręki. To pierwsze pokolenie, dla którego świat wirtualny jest jak najbardziej realny, a świat jest globalną wioską.
- Prawdopodobnie będą ufały we własne siły i miały duże możliwości dobrego kształtowania swojego życia.
- Wyrosną na ludzi bardziej świadomych zagrożeń dla świata, m.in. terroryzmu i zanieczyszczenia środowiska. Będą więc najpewniej bardziej skoncentrowani na ekologii i bardziej odpowiedzialni społecznie.
- Będą prawdopodobnie większymi materialistami niż poprzednie pokolenia.
- Będą również bardziej zaawansowane technologicznie i dobrze wykształcone, bo ich edukacja będzie zaczynać się wcześniej i będzie trwać dłużej.

- Najprawdopodobniej młodzież Alfa będzie zmieniać zawód kilkakrotnie w czasie swojego dorosłego życia.
- Nuda jest zabójcza. Millennials szukają wyzwań. Nie można ich zanudzać, ignorować czy lekceważyć.
- Przeraża ich nuda, lubią mieć wiele różnych rzeczy do zrobienia, pragną reakcji świata oraz oceny swoich działań.
- Mają niski poziom komunikacji werbalnej i umiejętności nawiązywania kontaktów interpersonalnych.
- Szybkie zniechęcanie się do pracy i brak cierpliwości.
- Mają pozytywny stosunek do świata i przekonanie, że nie ma rzeczy niemożliwych.
- Mają wiele pomysłów i żadnych obaw przed ich realizacją: chcą pracować, uczyć się, rozwijać, pomagać innym, podróżować i być z rodziną.
- Millennials chcą i wierzą, że mogą podbić świat. Największy błąd to ograniczanie i tłamszenie tego poczucia.
- Nie będą nigdy szanować szefa tylko dlatego, że jest szefem, ale dlatego, że ma wiedzę i doświadczenie.

1. Odkrywajcie razem świat

2. Ucz samodzielności. Jak się okazuje, problem samodzielności często nie leży po stronie dziecka, Pozwól dziecku na samodzielne myślenie. Nie wykonuj za nie zadań, nie wyręczaj i nie pomagaj od razu (o ile nie jest w niebezpieczeństwie). Zamiast tego daj mu wskazówkę, podpowiedź. Wytłumacz i pozwól dziecku zmierzyć się z problemem samodzielnie, poszukać rozwiązania i nauczyć się czegoś nowego. Kluczem do jego rozwoju jest podanie mu wskazówki, a nie rozwiązania.

2. Podążaj za pasją. Pozwól mu podejmować samodzielne decyzję. W końcu chodzi o jego wolny czas, jego marzenia i jego przyszłość. Zaufaj mu – jest duża szansa, że wybierze dobrze, bo podświadomie wie, co mu sprawia przyjemność, co go rozwija i co staje się jego pasją. Bądź tuż obok i oferuj wsparcie, aby Twoje dziecko miało odwagę, siłę i pewność co do własnych możliwości. Dzięki temu będzie kroczyć przez życie, realizując cele i zdobywając szczyty własnych marzeń.

3. Rozmawiaj o finansach Tematy dotyczące przedsiębiorczości nie powinny być uznawane przez rodziców za tematu tabu lub „zbyt trudne”.

4. Pokaż wartość pieniądza w praktyce Pokażmy, że oszczędności pomnażane w mądry sposób mogą pomóc w realizacji marzeń i planów i na ile nas stać.

5. Pozwól zarobić pierwsze pieniądze Zachęcaj dziecko do podejmowania pierwszej, dodatkowej pracy w domu lub poza nim (np. wysprzedaż garażowa, pomoc w koszeniu trawy u sąsiada, opieka nad dziećmi, roznoszenie ulotek). Taki dodatkowy, niewielki wpływ na konto dziecka, nie tylko odciąży nasz budżet, ale zaowocuje również proaktywną postawą na przyszłość

Skąd się biorą pieniądze?

System podatkowy – między rajem a piekłem.

Dyplom czy wiedza?

Plan finansowy

czyli pieniądze nie rosną na drzewach

1. Daj kieszonkowe.
2. Rozmawiajcie o celach.
3. **Bądź przykładem** - Powiedz dziecku, na co oszczędzasz i wrzucaj przy nim do słoika drobne pieniądze
4. **Daj możliwość zarabiania**- zaproponować zapłatę za coś, co nie należy do jego stałych obowiązków, jak na przykład odkurzenie pokoju, umycie samochodu, czy odkurzenie całego mieszkania lub skoszenie trawnika. Gdy dziecko odczuje, ile pracy kosztowało go kupienie komiksu, czy samochodziku, lepiej zrozumie wartość Twojej pracy i swojej w przyszłości. Być może także zaskoczy Cię też, jak szybko zaczniesz negocjować wyższą stawkę 😊
4. **Pozwalaj popełniać błędy** - zadaniem jest jedynie pomoc w planowaniu wydatków, a ostateczna decyzja powinna należeć do dziecka. Najlepszym, choć niekiedy najtrudniejszym, sposobem, aby dziecko poznało wartość pieniędzy, jest pozwolenie mu na popełnienie błędów. Jeżeli od razu wyda swoje kieszonkowe na słodycze i zabraknie mu na kupno komiksu, szybciej zrozumie, że musi rozsądniej planować swoje wydatki. Jednym z zadań rodziców jest przygotowanie dziecka do odpowiedniego zarządzania finansami w przyszłości.

Jak planować?

Etap 1 – Czego chcemy?

Pierwszym krokiem w stronę własnego planu finansowego jest określenie swoich potrzeb – nowa konsola do gier, komputer, nowe ubrania, bilet na koncert itp. Opracuj plan, który pozwoli Ci zdobyć pieniądze na zaplanowany cel

Etap 2 – Co już mamy

Na tym etapie należy sprawdzić stan swoich oszczędności i określić ile z tego możemy i chcemy przeznaczyć na planowany wydatek.

Etap 3 - określenie sposobów zdobywania pieniędzy

- Kieszonkowe
- Sprzedaż na aukcji – dobry czas aby zrobić renowację swoich rzeczy: ubrań, starych zabawek
- Praca – pomoc sąsiadom w ogrodzie, odśnieżanie, koszenie trawy, malowanie płotu, przyniesienie zakupów

Skąd wiemy na ile możemy sobie pozwolić – budżet

Przykład 1

Pierwszym krokiem w naszym prywatnym budżetowaniu będzie określenie dochodu, czyli pieniędzy które wpływają nam do kieszeni lub na konto (kieszonkowe, zarobki). Zakładamy, że dostajesz 15 zł kieszonkowego tygodniowo, a zarabiasz - np. pomagając w pracach u sąsiadów (odśnieżanie, koszenie trawy) 20 zł. Twój tygodniowy dochód wynosi więc 35 zł, a miesięczny - 140 zł.

Następnie sporządź listę swoich wydatków, czyli tego na co wydajesz pieniądze

Oto przykładowa lista:

Bilety do kina: 30 zł (2 filmy)

Ubrania, muzyka: 30 zł miesięcznie

Słodycze, napoje: 30 zł miesięcznie

Razem: 120 zł miesięcznie

Przykład 2

Dochody marzec:

Kieszonkowe 150 zł

Prezent urodzinowy od dziadka
100 zł

Praca w kawiarni 90 zł

Razem 340 zł

Bilans za marzec:

Dochody: 340 zł

Koszty: 550 zł

-210 zł uwaga deficyt!!!!

„Główny pułap możliwości konsumpcyjnych przeciętnego nastolatka nie istnieje” 😊

Wydatki marzec:

Kino i inne rozrywki 120 zł

Ciuchy 150 zł

Bilety do kina 70 zł

Jedzenie 90 zł

Lekcje perkusji 120 zł

Razem 550 zł

Przykład 3

Ile pieniędzy może zaoszczędzić gospodarstwo domowe, jeśli rozsądnie gospodaruje własnym budżetem?

Rodzice dają dzieciom do szkoły po 5 zł na śniadanie. Ile miesięcznie zaoszczędzą na robieniu kanapek w domu dla dwójki dzieci.

Koszt kanapek dla 2 dzieci:

Pół chleba: 1,50 zł

Masło: 0,50 zł

Wędlina: 3 zł

Warzywa: 1 zł

Suma: 6 zł

Szacunkowy miesięczny koszt:

Koszt drożdżówek dla 2 dzieci (4 drożdżówki): 10 zł

Szacunkowy miesięczny koszt:

Oszczędność:

Przykład 4

Pewna rodzina z małego miasteczka niedaleko Łodzi wybiera się na wczasy nad morze. Do miejsca pobytu można dojechać autobusem lub pociągiem. Bilety kolejowe kosztowałyby 300 zł, a autobusowe 260 zł. Przed wakacjami ojciec wykupił za 40 zł legitymację Miłośnika PKP, która uprawnia rodzinę do zniżki w wysokości 20%. Ponieważ zarówno pociąg, jak i autobus odjeżdżają z Łodzi, należy dojechać do Łodzi autobusem podmiejskim (koszty dojazdu 15 zł). Dzieci cierpią na chorobę lokomocyjną, więc w przypadku jazdy autobusem rodzina musi zaopatrzyć się w odpowiednie tabletki (cena 18 zł). Wyjazd pociągiem następuje późnym wieczorem (autobus odjeżdża rano następnego dnia), dlatego ojciec (nauczyciel matematyki) musiałby odwołać zaplanowane na wieczór godziny dwie korepetycji (za godzinę bierze 12 zł).

Polecenie:

Oblicz i uzasadnij identyfikując poszczególne rodzaje kosztów czy bardziej opłaca się jechać autobusem czy pociągiem.

Lp.	KOSZTY/PRZYCHODY	PKS	PKP
1.	Bilety Koszty istotne		
2.	Dojazd autobusem		
3.	Leki na chorobę lokomocyjną		
4.	Korepetycje		
5.	Legitymacja		
	Razem		

Etapy postępowania :

Zdefiniowanie celu – **dojazd nad morze**

Kryterium decyzyjne – **minimalizacja kosztów dojazdu**

Określenie wariantów działania – **dojazd autobusem (PKS), dojazd pociągiem (PKP)**

Zidentyfikowanie wszystkich kosztów (ewentualnie przychodów) związanych z poszczególnymi wariantami

Wyeliminowanie wszystkich kosztów nieistotnych nie różnicujących obydwu wariantów

Podjęcie decyzji w oparciu o koszty istotne, różniące różne warianty

Jak zaoszczędzić na marzenia?

- Rachunki oszczędnościowe
- Lokata
- Papiery wartościowe
- Start up

..... i mądrze wydawać

- Czy płacimy za markę?
- Czy ta rzecz jest trwała?
- Jak długo zamierzamy tego używać?

Jak szukać dobrej ceny:

- Porównywarka cenowa
- Dyskonty
- Kupony rabatowe
- Okazje, wyprzedaże, promocje
- Nie daj się wkręcić...

Jak ustrzec się pułapek?

- Nigdy nie kupujemy czegoś tylko dlatego, że jest tanie.
- Kupujemy tylko to, czego naprawdę potrzebujemy, a nie dlatego że było przecenione.
- Nigdy nie wydajemy pieniędzy pod wpływem nagłego natchnienia.

Niezależność finansowa

Zakładanie konta bankowego

Pobieranie pieniędzy
z konta

płacenie rachunków

koszty utrzymania
rachunku bankowego

Zaplanuj budżet –koszty stałe i zmienne

1. Określcie przychody rodziny.
2. Określcie wysokość miesięcznych wydatków konsumpcyjnych stałych takich jak: opłata za prąd, telefon, wodę etc.
3. Określcie wysokość miesięcznych wydatków konsumpcyjnych zmiennych, takich jak: wycieczki, bilety do kina, remonty etc.
3. Określcie wysokość miesięcznych wydatków inwestycyjnych stałych, np. chesne w szkole.
4. Określcie wysokość miesięcznych wydatków inwestycyjnych zmiennych, np. kurs językowy.

Pokusa pożyczki

Co to jest dla Ciebie „wystarczająca kwota”?

„Kup teraz, zapłacisz później”

„Bez odsetek”

„Dostaniesz w prezencie 100 zł”

Warto poczytać.....

Garbolińska A., *Rozmowy z użyciem głowy czyli ekonomia dla dzieci*, Novae Res, 2012, Gdynia.

Janiszewski B., *Ekonomia. To, o czym dorośli ci nie mówią (bo często nie wiedzą)*, Publicat, 2015, Poznań

Kasdepke G. , *Zaskórniaki i inne dziwadła z krainy portfela. 50 opowiastek z ekonomią w tle (plus jedna)*, Narodowe Centrum Kultury, 2015, Warszawa.

Kasdepke G., *Pestka, drops, cukierek. Liczby kultury*, Narodowe Centrum Kultury, 2015, Warszawa.

Kiyosaki R.T., *Bogaty ojciec, biedny ojciec*, Instytut Praktycznej Edukacji, 2016, Osielsko.

Mason P., Gordon M., *Pieniądze nie rosną na drzewach*, DEBIT, 2010, Bielsko-Biała.